శ్రీ మహాదేవ్ పాయ్‌కాజీ కొల్హే యవత్మాల్

వర్సెస్

బొంబాయి రాష్ట్రం

(పి. బి. గజేంద్రగడ్కర్, ఎ. కె. సర్కార్, కె.ఎన్.వాంచూ, కె.సి.దాస్ గుప్తా

మరియు ఎన్.రాజగోపాల అయ్యంగార్, జె.జె.)

వ్యవసాయ భూమి - కౌలుకు సంబంధించిన చట్ట సవరణ - చట్టం యొక్క రాజ్యాంగ చెల్లుబాటు - బొంబాయి కౌలు మరియు వ్యవసాయ భూములు (విదర్భ ప్రాంతం మరియు కచ్ ప్రాంతం) చట్టం, 1958 (1958 యొక్క 99).

బాంబే కౌలు, వ్యవసాయ భూముల (సవరణ) చట్టం, 1956లోని నిబంధనలను విదర్భ, కచ్ ప్రాంతాలకు విస్తరించిన బాంబే కౌలు, వ్యవసాయ భూముల (విదర్భ ప్రాంతం, కచ్ ప్రాంతం) చట్టం, 1958 రాజ్యాంగ చెల్లుబాటును పిటిషనర్లు సవాలు చేశారు. ఆ చట్టం శ్రీ రామ్ నారాయణ్ మేధి వర్సెస్ ది స్టేట్ ఆఫ్ బాంబే [1959] Supp. 1 ఎస్.సి.ఆర్. 489 కేసులో ఈ కోర్టు ద్వారా చెల్లుబాటు అవుతుందని ప్రకటించింది, మరియు ఆ చట్టం పరిధిలోకి వచ్చే భూములు బాంబే ల్యాండ్ రెవెన్యూ కోడ్, 1879 లో ఉన్న 'ఎస్టేట్' అనే పదం యొక్క నిర్వచనం పరిధిలోకి రావడం దీనికి ఒక కారణం. ప్రస్తుత పిటిషన్లలో ప్రశ్నార్థకమైన భూములు అమ్రొటి మరియు యోత్మాల్ లో ఉన్నాయి మరియు ఆ ప్రాంతంలో అమలులో ఉన్న భూపరిమితులకు సంబంధించి ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న చట్టం మధ్యప్రదేశ్ ల్యాండ్ రెవెన్యూ కోడ్, 1954. ఈ కోడ్ లో పదం వాడలేదు.. ఈ చట్టం రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 31ఏ పరిధిలోకి రాదని పిటిషనర్లు వాదించారు.

ఈ వాదన విఫలం కావాల్సిందేనని అభిప్రాయపడ్డారు.

మధ్యప్రదేశ్ ల్యాండ్ రెవెన్యూ కోడ్, 1954 ఉన్నప్పటికీ.. చట్టంలోని సెక్షన్లు 2(17), 2(18),సెక్షన్ 2(7), 2(20)లలో 145, 146 సెక్షన్లతో కూడిన 'ఎస్టేట్' అనే పదాన్ని

ఉపయోగించకపోవడం వల్ల పిటిషనర్ల ఆధీనంలో ఉన్న భూములు కాలపరిమితి, వాస్తవానికి ఎస్టేట్ అనే విషయంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు.

పిటిషనర్లు ఆ భూములను ప్రభుత్వ ఆధీనంలో ఉంచుకుని, అప్పటి 1కి భూశిస్తు చెల్లించినందున, ఆ భూములు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 31 ఎ (2) (ఎ) ప్రకారం 'ఎస్టేట్' అనే పదానికి స్థానిక సమానుల తరగతిలోకి వస్తాయి.

అసలు అధికార పరిధి: 1959 యొక్క రిట్ పిటిషన్ల సంఖ్యలు 93 మరియు 125.

ప్రాథమిక హక్కుల అమలు కోసం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 కింద పిటిషన్లు.

పిటిషనర్ల తరఫున వి.ఎం.లిమాయే, ఇ.ఉదయరత్నం, ఎస్.ఎస్.శుక్లా వాదనలు వినిపించారు.

ప్రతివాది తరఫున భారత అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్ హెచ్ ఎన్ సన్యాల్, ఆర్ గణపతి అయ్యర్, డి.

డబ్ల్యు.ఎస్. బార్లింగే మరియు ఎ.జి. రత్నపర్ఖీ, మధ్యవర్తుల కోసం వాదనలు వినిపించారు.

1961, ఏప్రిల్ 4. ఈ మేరకు న్యాయమూర్తి జస్టిస్ గజేంద్రగడ్కర్ తీర్పు వెలువరించారు- ఈ రెండు రిట్ పిటిషన్లు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 కింద దాఖలు చేయబడ్డాయి మరియు అవి 1958 యొక్క బొంబాయి కౌలు మరియు వ్యవసాయ భూముల చట్టం 99 యొక్క చెల్లుబాటును సవాలు చేయాలని కోరుతున్నాయి (ఇకపై ఈ చట్టం అని పిలుస్తారు). బొంబాయి కౌలు, వ్యవసాయ భూముల (సవరణ) చట్టం, 1956 (1956 చట్టం 13) లోని నిబంధనల ప్రకారం అప్పుడు గ్రేటర్ ద్విభాషా రాష్ట్రమైన బొంబాయిలో భాగమైన విదర్భ ప్రాంతం మరియు కచ్ ప్రాంతానికి ఈ చట్టం విస్తరించడానికి ఉద్దేశించబడింది. బొంబాయి రాష్ట్రంలోని రెండు ప్రాంతాలలో వ్యవసాయ భూములు, అనుబంధ అవసరాలకు ఉపయోగించే స్థలాల కౌలుకు సంబంధించిన చట్టాన్ని సవరించడం, ఆ భూములకు సంబంధించి మరికొన్ని నిబంధనలు చేయడం దీని ఉద్దేశమని ఈ చట్టం పీఠిక చూపిస్తుంది. 1956 నాటి మునుపటి బొంబాయి చట్టం 13లోని నిబంధనలను ఈ రెండు ప్రాంతాలకు వర్తింపజేయడంలో శాసనసభ మునుపటి చట్టం ఏర్పాటు చేసిన నమూనాకు అనుగుణంగా ఉంది.

ఈ చట్టంలో అంతర్లీనంగా ఉన్న విధానం, దాని ద్వారా సాధించదలచుకున్న లక్ష్యం ఒకటేనని, ఆ లక్ష్యాన్ని సాధించడంలో అనుసరించే పద్ధతి కూడా ఒకటేనని పేర్కొన్నారు. మునుపటి బొంబాయి చట్టం (1956 యొక్క 13 వ) యొక్క చెల్లుబాటును ఈ న్యాయస్థానంలో శ్రీ రామ్ నారాయణ్ మేధి వర్సెస్ లో సవాలు చేశారు. బొంబాయి రాష్ట్రం ((1959) ఐ.ఎస్.సి.ఆర్. 489) కానీ సవాలు విఫలమైంది మరియు ఈ చట్టం రాజ్యాంగబద్ధమైనదిగా భావించబడింది. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 31ఎ(2)(ఎ) ప్రకారం ఈ చట్టానికి రక్షణ ఉందా లేదా అన్న ప్రశ్నకు సమాధానం ఆర్టికల్ 31ఎ(2)(ఎ) ప్రకారం ఆ చట్టం వర్తించే భూములు "ఎస్టేట్" కాదా అనే మరో సమస్య నిర్ధారణపై ఆధారపడి ఉంది. బాంబే ల్యాండ్ రెవిన్యూ కోడ్, 1879లోని సెక్షన్ 2(5) నిర్వచించిన 'ఎస్టేట్' అనే పదం ఈ చట్టం పరిధిలోకి వచ్చే భూములకు స్పష్టంగా వర్తిస్తుందని, అందువల్ల ఆర్టికల్ 31ఏ(2)(ఎ) వర్తిస్తుందని కోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఈ తీర్పును పరిగణనలోకి తీసుకొని, రెండు రిట్ పిటిషన్లకు మద్దతుగా శ్రీ లిమాయే మా ముందు లేవనెత్తడానికి ప్రయత్నించిన ఏకైక అంశం ఏమిటంటే, ఇద్దరు పిటిషనర్లకు చెందిన భూములు ఆర్టికల్ 31 ఎ (2) (ఎ) యొక్క అర్థంలో "ఎస్టేట్" కావు, కాబట్టి ఈ చట్టం ఆర్టికల్ 31 ఎ యొక్క రక్షణకు వెలుపల ఉంది. ఈ వాదనను సమర్థించకపోతే రిట్ పిటిషన్లు విఫలం కావడం ఖాయం. ఈ వాదనను సమర్థించినట్లయితే, చట్టంలోని కొన్ని నిర్దిష్ట నిబంధనల చెల్లుబాటుకు వ్యతిరేకంగా రెండు రిట్ పిటిషన్లు లేవనెత్తిన ఇతర వాదనలను పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు.

ఇద్దరు పిటిషనర్లు వరుసగా నామ్ దేవ్ రావ్ బలిరాంజీ, మహాదేవ్ పైకాజీ కొల్హే. మొదటిది అమ్రోతిలో, రెండోది యోత్మాల్ లో ఉంటుంది. మొదటి వ్యక్తికి అమరావతిలో సుమారు 80 ఎకరాల మెట్టభూములు ఉండగా, అందులో 43 ఎకరాలు తన వ్యక్తిగత సాగులో ఉండగా, మిగిలినది కౌలుదారుల ఆధీనంలో ఉంది. రెండో పిటిషనర్కు యోత్మాల్ లో 1168 ఎకరాల మెట్ట భూములు ఉండగా, అందులో 400 ఎకరాలు తన వ్యక్తిగత సాగులో ఉండగా, మిగిలినది కౌలుదారుల వద్ద ఉంది. ఈ రెండు కేసుల్లోనూ భూములపై ల్యాండ్ రెవెన్యూ చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఆర్టికల్ 31ఎ(2)(ఎ) ప్రకారం ఈ విధంగా తమ ఆధీనంలో ఉన్న భూములు 'ఎస్టేట్' కావని పిటిషనర్ల వాదన.

ఆర్టికల్ 31ఎ(2)(ఎ) ప్రకారం ఏదైనా స్థానిక ప్రాంతానికి సంబంధించి "ఎస్టేట్" అనే పదానికి ఆ ప్రాంతంలో అమలులో ఉన్న భూపరిమితులకు సంబంధించి ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న చట్టంలో ఆ పదానికి లేదా దాని స్థానిక సమానత్వానికి సమానమైన అర్థం ఉండాలి. ప్రస్తుతం ఉన్న స్థానిక చట్టం మధ్యప్రదేశ్ ల్యాండ్ రెవిన్యూ కోడ్, 1954 (1955 యొక్క II) కాబట్టి పిటిషనర్లకు చెందిన భూములను ఆ కోడ్ యొక్క అర్థంలో 'ఎస్టేట్' అని చెప్పవచ్చో లేదో తెలుసుకోవడం అవసరం. అయితే, అలా చేయడానికి ముందు చట్టంలోని సంబంధిత నిర్వచనాలను ప్రస్తావించడం సముచితం కావచ్చు.చట్టంలోని సెక్షన్ 2(17) భూమిని వ్యవసాయ అవసరాలకు ఉపయోగించే లేదా ఉపయోగించగల సామర్థ్యాన్ని కలిగిన భూమిగా నిర్వచించింది మరియు అటువంటి భూమికి అనుబంధంగా వ్యవసాయ భవనాల స్థలాలను కలిగి ఉంది. సెక్షన్ 2(18) ప్రకారం భూయజమానుడు అంటే భూమి విస్తీర్ణం, విలువ లేదా దానిలోని ఆసక్తుల ఆధారంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన కాలపరిమితి కలిగిన వ్యక్తి అని ఈ చట్టం ప్రయోజనాల కోసం భూయజమానిగా నిర్వచించింది. మధ్యప్రదేశ్ ల్యాండ్ రెవెన్యూ కోడ్ లోని సెక్షన్ 2(7) ప్రకారం భూశిస్తుకు విడిగా మదింపు చేసిన భూమిని, సెక్షన్ 2(20) కాలపరిమితి కలిగిన వ్యక్తిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుంచి భూమిస్వామిగా లేదా భూమిదారిగా నిర్వచించింది. నియమావళిలోని 12వ అధ్యాయం కాలపరిమితి కలిగిన వారి గురించి వివరిస్తుంది. సెక్షన్ 145 ప్రకారం భూమిస్వామి, భూమిదారి అనే రెండు రకాల భూములు కలిగి ఉండాలి. భూమిస్వామిపై 146 సెక్షన్ విధించారు. "ఈ నియమావళి అమల్లోకి వచ్చే నాటికి ఆ సెక్షన్ లోని క్లాజులు (ఎ) నుండి (ఎఫ్) లో పేర్కొన్న ఏ వర్గానికి చెందిన వ్యక్తిసైనా భూమిస్వామి అని పిలుస్తారు మరియు అన్ని హక్కులను కలిగి ఉంటారు మరియు ఈ నియమావళి ద్వారా లేదా క్రింద భూమిస్వామికి ఇవ్వబడిన లేదా విధించిన అన్ని బాధ్యతలకు లోబడి ఉంటారు" అని ఇది పేర్కొంది. ఈ వర్గాలలో క్లాజ్ (ఇ) పరిధిలోకి వచ్చే వర్గం ఉంది, ఇది బెరార్ లో ఆక్రమణదారులుగా వారు కలిగి ఉన్న భూములకు సంబంధించిన వ్యక్తులకు సంబంధించినది. అందువల్ల, కోడ్ లోని సెక్షన్ 146లోని నిబంధనలతో పాటు సంబంధిత నిర్వచనాలను చదివితే కాలపరిమితి కలిగిన భూమిస్వామి ఆధీనంలో ఉన్న భూమి వాస్తవంగా ఒక ఎస్టేట్ అని తెలుస్తుంది. "ఎస్టేట్" అనే పదాన్ని నియమావళిలో ఉపయోగించలేదన్నది

వాస్తవమే కానీ, ఆర్టికల్ 31ఎ(2)(ఎ) కేవలం ఆస్తిని మాత్రమే కాకుండా దాని స్థానిక సమానత్వాన్ని కూడా సూచిస్తుందని గుర్తుంచుకోవాలి. చాలా ప్రాంతాలలో భూపరిమితులకు సంబంధించి ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టం ఒక ఎస్టేట్ ను స్పష్టంగా నిర్వచించలేకపోవచ్చు, అయినప్పటికీ పేర్కొన్న ప్రాంతాలు వాటి స్థానిక సమానాలను వివరించి నిర్వచించాయి. అందుకే రాజ్యాంగంలోని సంబంధిత నిబంధన ఉద్దేశపూర్వకంగా "ఎస్టేట్" అనే పదంతో పాటు దాని "స్థానిక సమానత్వం" రెండింటినీ ఉపయోగించింది. పిటిషనర్లకు ప్రభుత్వ ఆధీనంలో భూములు ఉన్నాయని, ఆ విధంగా వారి ఆధీనంలో ఉన్న భూములకు వారు ల్యాండ్ రెవెన్యూ చెల్లిస్తారని తెలిపారు. అందువల్ల, భూపరిమితులకు సంబంధించి ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టం ప్రకారం, వారు కలిగి ఉన్న భూములు ఆర్టికల్ 31 ఎ (2) (ఎ) సూచించిన విధంగా "ఎస్టేట్" అనే పదానికి స్థానిక సమానుల తరగతిలోకి వస్తాయని భావించడంలో ఎటువంటి ఇబ్బంది లేదు. అదే నిజమైతే ఆర్టికల్ 31ఏ ద్వారా ఈ చట్టాన్ని పరిరక్షించలేమన్న శ్రీ లిమాయే వాదన సఫలం కాజాలదు. మనం ఇదివరకే సూచించినట్లుగా ఆర్టికల్ 31ఎ వర్తిస్తే ఈ చట్టం చెల్లుబాటుకు మరో సవాలు ఉండదన్నది వివాదస్పదం కాదు.

తదనుగుణంగా రిట్ పిటిషన్లు విఫలమవుతాయి మరియు ఖర్చులు, ఒక సెట్ విచారణ ఖర్చులతో కొట్టివేయబడతాయి.

పిటిషన్లను కొట్టివేశారు.